

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Навчально-науковий інститут права

07-05-75S

СИЛАБУС SYLLABUS	ЛОГІКА ДЛЯ ЮРИСТІВ	
	LOGIC FOR LAWYERS	
Шифр за ОП Code in Degree Programme	OK28	
Освітній рівень Level of Education	Бакалаврський (перший)	
	Bachelor's (first)	
Галузь знань Field of Knowledge	08	Право Law
Спеціальність Field of Study	081	Право Law
Освітня програма Degree Programme	Право	
	Law	

Силабус навчальної дисципліни «Логіка для юристів» для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою *Право, спеціальності 081 Право. Рівне. НУВГП. 2024.* Рівне. НУВГП. 2024. 12 стор.

ОП на сайті університету: <https://ep3.nuwm.edu.ua/30683/>

Розробник силабусу: *Мельничук Ю. І., к.філос.н., доцент, доцентка кафедри правових природоохоронних дисциплін*

Силабус схвалений на засіданні кафедри
Протокол № 2 від “26” вересня 2024 року

В. о. завідувача кафедри правових природоохоронних дисциплін:
доцентка, к.ю.н. О. М. Швець

Керівник (гарант) ОП: к.ю.н., професорка І. В. Міщук
Схвалено науково-методичною радою з якості ННІП

Протокол № 2 від “26” вересня 2024 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІП : к.ю.н., професор
В. І. Цимбалюк

Попередня версія силабусу (вказати шифр) 07-05-51

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЛОГІКА ДЛЯ ЮРИСТІВ»	
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	<i>бакалавр</i>
Освітня програма	<i>право</i>
Спеціальність	<i>081 Право</i>
Рік навчання, семестр	<i>1,1</i>
Кількість кредитів	<i>4</i>
Лекції:	<i>12годин/6 годин</i>
Лабораторні заняття:	<i>30годин/16 годин</i>
Самостійна робота:	<i>78 годин/98 годин</i>
Курсова робота:	<i>-</i>
Форма навчання	<i>денна/заочна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>залік</i>
Мова викладання	<i>українська</i>

ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОЗРОБНИКА (ІВ)	
Лектор 	<i>Мельничук Юлія Іванівна кандидат філософських наук, доцент кафедри правових природоохоронних дисциплін</i>
Вікіситет	<i>Юлія Іванівна Мельничук — Вікіситет (nuwm.edu.ua)</i>
ORCID	<i>https://orcid.org/0000-0003-1569-1986</i>
Як комунікувати	<i>y.i.melnychuk@nuwm.edu.ua</i>
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСНАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ	
Мета та завдання	

Мета - розвиток у здобувачів освіти таких ключових навичок, як: аналітичне мислення (здатність розбиратися в складних юридичних текстах, виявляти логічні помилки та будувати коректні умовиводи); критичне мислення (вміння оцінювати докази, розпізнавати маніпуляції та будувати переконливі аргументи); будувати ефективну юридичну аргументацію.

Отже, мета вивчення навчальної дисципліни полягає у тому, щоб ознайомити студентів з основними логічними операціями та навчити їх застосовувати ці знання на практиці; сформувати, розвинути логічне мислення, критичного мислення.

Завдання: полягає у забезпеченні майбутніх юристів необхідними інструментами логічного мислення для аналізу інформації, прийняття обґрунтованих рішень та ефективною аргументації у процесі юридичної діяльності. Логічні знання уможливають розпізнавання, з подальшим редагуванням, логічних помилок, що негативно можуть позначитись на практичній діяльності майбутніх юристів.

Посилання на розміщення навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle, на платформі освітніх програм та їхніх освітніх компонентів

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=1070>

Передумови вивчення*

(місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі)

Відповідно до структурно - логічної схеми ОП, відображено взаємозв'язок освітньої компоненти із такими компонентами як: Юридична риторика, Основи цифрових технологій, Господарський процес, Адміністративне судочинство, Кримінальний процес, Цивільний процес, Криміналістика

Компетентності

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК17. Здатність до ініціативності, генерування нових ідей, адаптації та дій в нових ситуаціях.

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання (ПРН). Результати навчання (РН)*

РН1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

РН3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

РН18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

РН21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

Структура та зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Тема 1. Загальна логіка та юридична логіка. Практичне значення логіки у професійній діяльності

Денна форма: лекції – 1 год., практичні – 2 год., самостійна робота - 8 год.; заочна форма: лекції – 0,5 год., практичні – 1 год., самостійна робота – 10 год. (РН 3, РН5, РН18).

Логіка як наука. Особливості розвитку логіки як науки: ретроспективний аналіз. Характеристика різних напрямів сучасної логіки: класичний (логіка висловлювань, логіка предикатів); некласичний (аналітична, темпоральна, деонтологічна, епістемічна, аксіологічна, логіка дій тощо). Правильність/неправильність, істинність/хибність: сутність категорій логіки. Роль логіки у юридичній практичній діяльності.

Тема 2. Поняття про мислення. Мислення і мова. Семіотика.

Денна форма: лекції – 1 год., практичні – 2 год., самостійна робота - 9 год.; заочна форма: лекції – 0,5 год., практичні – 1 год., самостійна робота – 10 год. (РН3, РН5, РН18).

Поняття мислення: аналіз. Співвідношення мови та мислення. Характеристика природних та штучних мов. Логічна сутність методу формалізації. Поняття семіотики.

Тема 3. Поняття як форма мислення. Операції над поняттями.

Денна форма: лекції – 2 год., практичні – 4 год., самостійна робота - 9 год.; заочна форма: лекції – 1 год., практичні – 2 год., самостійна робота – 14 год. (РН3, РН18, РН20, РН21).

Форми мислення: загальна характеристика. Поняття як форма мислення. Зміст та обсяг понять. Класифікація понять за змістом. Класифікація понять за обсягом. Закон утворення відношення між обсягом і змістом понять. Відношення між обсягами понять (тотожності, підпорядкування, протилежності та ін.). Колові схеми Ейлера.

Види логічних операцій над поняттями: загальна характеристика. Обмеження та узагальнення понять. Логічна структура, правила, види дефініцій. Роль дефініції в юриспруденції. Помилки у визначеннях та їх наслідки для юридичної практичної діяльності. Поділ понять: види, правила поділу. Класифікація понять: види, правила, особливості застосування в юриспруденції. Додавання, віднімання, множення понять як логічні операції.

Тема 4. Судження як форма мислення. Прості та складні судження.

Модальні судження (алетична, деонтична модальність)

Денна форма: лекції – 2 год., практичні – 6 год., самостійна робота – 8 год.; заочна форма: лекції – 1 год., практичні – 2 год., самостійна робота – 10 год. (РН5, РН6, РН20, РН21).

Судження як форма мислення. Судження та речення. Логічна структура суджень. Поділ суджень за модальністю (види модальностей). Поділ суджень за складністю: складні і прості судження, їх характеристика. Логічна структура простого судження. Види простих суджень. Поняття про логічне відношення між

простими судженнями. Логічний квадрат. Особливості відношення еквівалентності.

Логічна структура складних суджень. Види логічних сполучників у складному судженні. Істинність та хибність складних суджень.

Поняття модальності. Характеристика модальних суджень. Судження алетичної модальності: логічна та фактична модальність. Деонтична модальність. Характеристика операторів: дозволено, заборонено, обов'язково.

Разом за МК1: денна форма: лекції – 6 год., практичні – 14 год., самотійна робота – 34 год.; заочна форма: лекції – 3 год., практичні – 6 год., самотійна робота – 44 год.

Модуль 2

Тема 5. Закони логіки. Співвідношення логічних законів та юридичних

Денна форма: лекції – 2 год., практичні – 2 год., самотійна робота – 9 год.; заочна форма: лекції – 2 год., практичні – 2 год., самотійна робота – 10 год. (PH3, PH5, PH21).

Поняття законів логіки. Співвідношення понять природні, нормативні, логічні закони. Ознаки правильного мислення. Характеристика базових законів логіки: тотожності, суперечності (несуперечності), виключеного третього, достатньої підстави. Види та характеристика логічних помилок при порушенні законів логіки.

Тема 6. Умовивід як форма мислення: логічна структура. Безпосередні умовиводи. Опосередковані умовиводи

Денна форма: лекції – 2 год., практичні – 6 год., самотійна робота – 9 год.; заочна форма: лекції – 1 год., практичні – 4 год., самотійна робота – 14 год. (PH1, PH5, PH18, PH21).

Загальна характеристика умовиводів як форма мислення. Види умовиводів. Використання умовиводів у юридичній діяльності. Безпосередні умовиводи. Способи утворення безпосередніх умовиводів (перетворення, обернення, протиставлення предикату, логічний квадрат). Правила утворення висновків у безпосередніх умовиводах.

Характеристика опосередкованих умовиводів. Дедуктивні умовиводи та їх особливості. Фігури і правила силогізмів. Полісиллогізми. Ентимема. Правила дедуктивних умовиводів. Індуктивні умовиводи: характеристика, особливості. Аналогія (традуктивний) умовивід. Структура, особливості. Правила виведення висновків у індуктивних, традуктивних умовиводах.

Тема 7. Доведення та спростування. Правила та помилки при доведенні та спростуванні.

Денна форма: лекції – 2 год., практичні – 4 год., самотійна робота – 9 год.; заочна форма: лекції – 2 год., практичні – 2 год., самотійна робота – 10 год. (PH1, PH5, PH6, PH20, PH21).

Характеристика доведення, його логічна структура. Основні різновиди доведення: пряме і непряме доведення. Критика та її види. Характеристика спростування. Види спростування. Правила доведення.

Правила, помилки в процесі спростування. Логічні парадокси.

Тема 8. Особливості запитань та відповідей у юридичній практичній діяльності.

Денна форма: лекції – 1 год., практичні – 2 год., самостійна робота - 9 год.; заочна форма: лекції – 2 год., практичні – 1 год., самостійна робота – 10 год. (PH18, PH20, PH21).

Логічна характеристика запитань. Види запитань. Відповідь. Логічна характеристика відповідей, види відповідей. Роль запитань та аналіз відповідей у практичній діяльності юристів.

Тема 9. Логічні підстави висунення та перевірки версій. Формування гіпотези

Денна форма: лекції – 1 год., практичні – 2 год., самостійна робота - 8 год.; заочна форма: лекції – 2 год., практичні – 1 год., самостійна робота – 10 год. (PH1, PH5, PH18, PH20, PH21).

Поняття гіпотез. Характеристика. Види гіпотез. Версія як вид гіпотези. Верифікація та фальсифікація версій. Використання версії та гіпотези у юридичній практиці. Логіка дій у юридичній практиці. Алгоритми у практичній діяльності юристів. Логіка вибору і прийняття рішень.

Разом за МК2: денна форма: лекції – 6 год., практичні – 16 год., самостійна робота – 44 год.; заочна форма: лекції – 3 год., практичні – 10 год., самостійна робота – 54 год.

УСЬОГО: денна форма: лекції – 12 год., практичні – 30 год., самостійна робота – 78 год., всього 120 год.; заочна форма: лекції – 6 год., практичні – 16 год., самостійна робота – 98 год., всього 120 год.

Форми та методи навчання

Форми та методи навчання підбираються викладачем відповідно до теми заняття.

Можуть застосовуватись такі форми навчання: традиційна лекція, практичні заняття, самостійна робота студентів, проєктна робота (дослідження певної теми, розробка проєкту з подальшою його презинтацією), використання інтернет технологій, цифрових технологій для організації навчання.

Методи: *словесні (пояснення, лекція, дискусія); *наочні (демонстрація, ілюстрація, спостереження); *практичні (вправи, проєкти, ситуативні завдання); *групової роботи (спільна робота студентів у мінігрупах над вирішенням навчального завдання).

Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

Технічні засоби навчання: мультимедійне обладнання, ноутбук, екранна (проекційна) апаратура.

Програмне забезпечення: MS Windows, MS Office, навчальна платформа Moodle.

Порядок оцінювання програмних результатів навчання/ результатів навчання

Для успішного завершення курсу та отримання підсумкового балу, здобувачі освіти повинні виконати всі передбачені види завдань, зокрема й індивідуальні. Завдання можуть передбачати: розв'язання логічних задач, робота із юридичними документами, створення презентацій, схем, таблиць, активна участь у дискусіях. Не менш важливою складовою є успішне проходження модульних контролів (форма контролю-тестування).

Оцінювання здобувачів вищої освіти:

- *по 3 бали (10 занять) та по 4 бали (5 занять) за якісну підготовку до кожного практичного заняття – денна форма навчання; по 7 балів (6 занять) та по 4 бали (2 заняття) – заочна форма навчання;*

**Більш детальний розподіл балів розміщено на сторінці навчальної дисципліни у навчальній платформі Moodle;*

- *10 балів за якісне виконання індивідуального завдання та:*
- *20 балів – модуль 1;*
- *20 балів – модуль 2.*

Усього 100 балів.

Також, здобувачі вищої освіти можуть отримати додаткові бали при виконання різних видів робіт наукового спрямування (наприклад, написання статей, тез, доповідей та ін.). У такому випадку теми можуть бути вибрані самостійно, але із узгодженням з викладачем.

Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти
<http://er3.nuwm.edu.ua/15311/>

Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна література:

1. Логіка для юристів: підручник / В.С. Бліхар, В.В. Левкулич, М.М. Олексюк, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо, О.І. Матвієнко. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2022. 316 с.
2. Логіка : підручник / [О. М. Юркевич, С. В. Качурова, О. П. Невельська-Гордєєва та ін.] ; за заг. ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2022. 220 с.

Додаткова література:

3. Бандурка О. М., Тягло О. В. Юридична логіка: підручник. Харків: Золота миля, 2011. 224 с.
4. Бандурка О. О., Гвоздік О. І., Кравець В. М. Логіка для правознавців: навч. посіб. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2016. 144 с.
5. Карамішева Н. В., Бовтач С. В. Збірник логічних задач і завдань. Львів: Каменяр, 1997. 109 с.
6. Хоменко І. В. Логіка: практикум: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2002. 237 с. 21.
7. Логіка: підруч. для студ. вищих навч. закладів / за ред. В. Д. Титова. Х.: Право, 2005. 208 с.
8. Логіка: Хрестоматія / авт.-упор. С. Д. Цалін. 3-тє вид., переробл. і доповн. Х.: Факт, 2010. 864 с.
9. Конверський А. Е. Логіка: підручник. К. : Центр учб. л-ри, 2008. 304 с.
10. Логіка для юристів (кредитно-модульний курс) : навч. посіб. / В. І. Цимбалюк, Л. А. Циганчук, О. А. Мітчук [та ін.]. Л.: Новий Світ-2000, 2011. 216с.
11. Хоменко І. В. Логіка – юристам: підруч. К.: Юрінком Інтер, 2004. 224с.
12. Цалін С. Д. Логічний словник-довідник: 4-тє вид., виправл. і доповн. Х.: Факт, 2006. 400 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України URL:<http://www.rada.gov.ua>
2. Офіційний сайт судової влади України URL: <https://court.gov.ua/>
3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Інститут філософії ім. Г.Сковороди НАН України. URL: <http://www.filosof.com.ua>
5. Бібліотека філософської літератури. URL: http://dumka.ho.ua/books_kf.htm

Поєднання навчання та досліджень* (за потреби)

1. Мельничук Ю.І. Комунікативна раціоналізація та дискурсивні процедури обґрунтування норм. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. №3. С.474–476
2. Мельничук Ю. Критичне мислення як базова компетентність правознавців. Перспективні напрямки розвитку економіки, фінансів, обліку та права: теорія і практика: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 12 лютого 2020 р.): у 5 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2020. Ч.5. 59 с. С. 9–11.
3. Мельничук Ю. Логічні основи аргументації як способу міркування / Теоретичні та практичні аспекти розвитку науки(частина II): матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції м. Київ, 30-31 січня 2020р. м. Київ: МЦНІД, 2020. 72с. С.60-62.
4. Мельничук Ю. Герменевтичні аспекти логічного аналізу у юридичній практиці // «Альманах науки» №2(35) лютий 2020р. (за матеріалами II Міжнародна науково-практична конференція «Наука та пріоритети») м. Київ. 88с. С.81-84
5. Логіка для юристів (кредитно-модульний курс) : навч. посіб. / В. І. Цимбалюк, Л. А. Циганчук, О. А. Мітчук [та ін.]. Л.: Новий Світ-2000, 2011. 216с.

ПОЛІТИКИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

Гнучкість розуму, аналітичні, критичні навички, здатність логічно обґрунтовувати власну позицію, критичне ставлення до інформації, аналіз інформації при прийнятті рішення.

Дедлайни та перескладання

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», <http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/>. Згідно цього документу і реалізується право студента на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі. Передача модульних контролів здійснюється згідно <http://nuwm.edu.ua/struktorni-pidrozdili/navch-nauk-tsentr-nezaleznohoootsiniuvannia-znan/dokumentu>. Оголошення стосовно дедлайнів здачі та передачі оприлюднюються на сторінці MOODLE: <https://exam.nuwm.edu.ua/>

Неформальна та інформальна освіта (за потреби)

Студенти мають право на перезарахування результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного Положення про неформальну освіту. <http://ep3.nuwm.edu.ua/18660/> Також здобувачі вищої освіти можуть самостійно на платформах Prometheus, Coursera, FutureLearn та інших опанувати матеріал для перезарахування результатів навчання. При цьому важливо, щоб знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, мали зв'язок з очікуваними навчальними результатами даної дисципліни/освітньої програми та перевірялись в підсумковому оцінюванні.

Правила академічної доброчесності

Усі виконані навчальні завдання здобувачі самостійно перевіряють на виявлення текстових запозичень через університетську платформу MOODLE <http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/Unplag>.
В аудиторії здобувачі не допускаються до списування та обману – за порушення принципів академічної доброчесності викладач може накладати санкції: зниження балів, повернення роботи на доопрацювання, не допущення до захисту роботи та ін.

Вимоги до відвідування

Здобувачу вищої освіти не дозволяється пропускати заняття без поважних причин. Якщо є довідка про хворобу чи іншу поважну причину, то здобувачу не потрібно відпрацьовувати пропущене заняття. Здобувач вищої освіти має право оформити індивідуальний графік навчання згідно відповідного положення <http://ep3.nuwm.edu.ua/6226/>

Автор
доцент кафедри правових
природоохоронних дисциплін
МЕЛЬНИЧУК

Юлія

Автор
В.О. Завідувача кафедри правових
природоохоронних дисциплін

Юлія МЕЛЬНИЧУК

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Валерій СОРОКА

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №1221
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП):
Сертифікат 3FAA9288358EC00304000009B6C3700C8C2C100